

Pravilnik o gradnji, vzdrževanju in načinu uporabe gozdnih prometnic

Uradni list RS, št. 7-370/2000

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ta pravilnik določa posebne pogoje za načrtovanje, gradnjo, vzdrževanje in način uporabe gozdnih prometnic z vidika gospodarjenja z gozdovi in izvajanja posegov v prostor.

Pri načrtovanju, gradnji, vzdrževanju in uporabi gozdnih prometnic se poleg določil zakona o gozdovih upoštevajo določila predpisov o urejanju prostora, varstvu okolja in vodah ter predpisov, ki urejajo območja zavarovane narave in zavarovanja kulturne dediščine.

2. člen

Gozdna cesta je gozdna prometnica, ki je namenjena predvsem gospodarjenju z gozdom, je nekategorizirana v smislu zakona o javnih cestah in omogoča transport gozdnih lesnih sortimentov.

Gozdna vlaka je gozdna prometnica, namenjena spravi lesa s pravnimi sredstvi.

3. člen

Na podlagi strokovnih osnov za odpiranje gozdov z gozdnimi prometnicami mora biti v gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote vključeno odpiranje gozdov z gozdnimi vlakami in gozdnimi cestami z navedbo predelov, dolžin in stopnje nujnosti njihove izgradnje.

II. GOZDNE CESTE

1. Načrtovanje in projektiranje gozdnih cest

4. člen

Gozdno cestno omrežje oziroma gozdne ceste se načrtujejo v okviru gozdnogospodarskega načrtovanja s ciljem trajnega odpiranja gozdov. Načrtovanje se izvaja na podlagi ocene vplivov predvidenih različic izgradnje gozdnih cest na gozdni ekosistem, vodni režim in erozijske procese na vplivnem območju, presoje gospodarnosti investicij in upoštevanja pomembnosti odpiranja za druge namene (npr. kmetije, zaselki, objekti javnega značaja). Pri oceni vplivov na gozdni ekosistem se upoštevajo zlasti ekološke in socialne funkcije gozdov, ki so ovrednotene v gozdnogospodarskih načrtih.

Zavod za gozdove Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod) v

okviru načrtovanja gozdnih cest na podlagi opredelitve v gozdnogospodarskih načrtih položi ničelnice za gozdne ceste, v soglasju za poseg v prostor pa določi pogoje za projektiranje.

Pri načrtovanju odpiranja gozdov in pri projektiranju gozdnih cest se morajo poleg predpisov iz drugega odstavka 1. člena tega pravilnika in smernic za projektiranje gozdnih cest upoštevati naslednji tehnični pogoji:

a) Širina vozišča mora biti prilagojena predvidenemu načinu prevoza in predvideni prometni obremenitvi ter težavnosti terena. Širina vozišča v premi znaša 3-3,5 metra, na vsaki strani vozišča mora biti bankina širine najmanj 0,5 metra. Na odkopni strani ceste lahko bankino nadomešča koritnica enake širine.

b) Višina prostega profila meri 4,5 metra,

c) Najmanjši radij krivin.

Najmanjši radiji horizontalne krivine so v odvisnosti od predvidene hitrosti vozil naslednji:

Hitrost (km/h)	10	20	30	40
Najmanjši radij (m)	10	20	30	50

V serpentinah in priključkih znaša najmanjši radij 9 metrov ob primernih razširitvah vozišča in svetlega profila.

Krivine se lahko projektirajo brez prehodnic.

Najmanjši radij vertikalnih krivin znaša 350 metrov. Lom nivelete je zaokrožen z vertikalno krivino, kadar je razlika med nakloni večja od 2%.

d) Največji podolžni naklon ceste mora biti prilagojen varnosti vožnje in stroškom vzdrževanja ter v smeri izvoza lesa znaša:

Smer polne vožnje	Kategorija	Maks. naklon %	Izjemoma %
navzdol	G1, G2	8	10
	G3	10	12
protivzpon	G1, G2, G3	6	10

V serpentinah se največji naklon zmanjša za polovico navedene vrednosti.

Glede na vrsto matične podlage se mora vzdolžni naklon ceste zmanjšati do take vrednosti, da ne pride do pojava erozijskih jarkov.

e) Izogibališča in obračališča

Na gozdni cesti je na primernih mestih treba zgraditi izogibališča. Razmik med izogibališči je odvisen od predvidene prepustnosti ceste in praviloma ne presega razdalje 300 metrov.

Obračališča se izvedejo vzdolž trase na razmiku 1-2 kilometra.

f) Potek ceste

Potek ceste mora upoštevati:

- oceno ranljivosti oziroma presojo vplivov na gozd in gozdni prostor, zlasti na podlagi ovrednotenih ekoloških in socialnih funkcij gozdov;
- varovanje naravnega ravnovesja v gozdu in preprečevanje erozijskih procesov;
- gozdni ekosistem na območju ceste;
- obliko terena zaradi boljše vključitve ceste v okolje in zmanjšanja zemeljskih del;
- tekoči potek trase zaradi varne vožnje. Elementi osi ceste morajo biti prilagojeni prometnim zahtevam ceste ter težavnosti terena;
- objekte in območja naravnih vrednot oziroma naravne in kulturne dediščine.

g) Utrditev vozišča

Vozišče gozdne ceste se praviloma projektira utrjeno. Utrjeno vozišče mora prenesti obtežbo najmanj 10 ton po osi vozila. Izjemoma se lahko za manj obremenjene ceste, ki bodo zgrajene na vodoprepustnih tleh, projektira neutrjeno vozišče.

2. Gradnja gozdnih cest

5. člen

Pri gradnji gozdnih cest se morajo poleg predpisov iz drugega odstavka 1. člena tega pravilnika in smernic za projektiranje gozdnih cest upoštevati še naslednji tehnični pogoji:

a) Širina izsekanega pasu gozda na trasi ceste mora biti tolikšna, da sta zagotovljeni varnost prometa in stabilnost cestnega telesa.

b) Brežine morajo biti oblikovane tako, da je zagotovljena njihova stabilnost in da je čim manj prizadeto okolje.

Zemljate brežine morajo biti ozelenjene. Če v treh letih ni pričakovati naravne ozelenitve v taki meri, da bi bila preprečena nevarnost erozije, je treba brežine urediti z biotehničnimi ukrepi.

c) Odvodnjavanje mora biti urejeno tako, da ne prihaja do poškodb na vozišču, da je zagotovljena stabilnost cestnega telesa ter da ni ogroženo bližnje zemljišče.

Za odtok površinske vode s cestišča, kadar cesta poteka v useku ali zaseku, se na strani odkopa izdelata koritnica ali jarek. Jarek se izdelata na neprepustni podlagi in v primerih, ko se pričakujejo večje količine vode. Globina jarka mora segati pod nivo zgornjega ustroja ceste.

Za odvajanje površinske vode s cestišča skozi cestno telo se izdelajo cevni prepusti. Pretočni profil prepusta se določi na

podlagi hidravličnega računa, minimalni profil pa mora biti 50 cm. Cevni prepust mora biti zavarovan pri vtoku z vtočnim jaškom, pri iztoku z odporno podlago (tlak). Pađec prepusta mora znašati najmanj 5%.

Za odvajanje stalne vode skozi cestno telo se izdelajo škatlasti prepusti s suho stopnjo minimalnega profila 60 cm. Odvajanje stalne vode, ki bi zahtevalo prepuste večjega profila, se zagotavlja z mostovi.

Za prečkanje hudournikov se dovoljuje uporaba škatlastih prepustov oziroma tlakovanih ali betonskih muld. Velikost svetle odprtine škatlastih prepustov se dokaže s hidravličnim izračunom.

Objekt, ki zagotavlja odvajanje zalednih voda in vode s cestišč skozi cestno telo, mora biti na nizvodni strani zavarovan z zaključnim talnim pragom.

d) V soglasju za poseg v prostor, ki se mora pridobiti za izgradnjo gozdne ceste, se določita vrsta mehanizacije, ki se pri gradnji gozdne ceste ne sme uporabljati, ter način gradnje, ki ne bo povzročil poškodovanja ali razvrednotenja gozda oziroma zmanjšanja njegove stabilnosti in trajnosti. Določijo se pogoji za zavarovanje okolja, pogoji za premik zemeljskih mas na trasi ceste in pogoji za izgradnjo obračališč in načrtovanih razširitev ceste.

e) Pogoje za asfaltiranje gozdne ceste določi zavod skupaj z občino tako, da se ne zmanjša uporabnost gozdne ceste za gospodarjenje z gozdom.

f) Za gradnjo druge infrastrukture v okviru telesa gozdne ceste se mora pridobiti soglasje, ki ga izda zavod v sodelovanju z lastniki gozdov.

3. Vzdrževanje gozdnih cest

6. člen

Gozdne ceste skupaj z objekti (mostovi, podpornimi zidovi idr.) se morajo redno vzdrževati tako, da se ohranja prevoznost, da je omogočena njihova varna uporaba, zagotovljena gospodarnost vlaganj, da se preprečijo škodljivi vplivi na bližnjih zemljiščih in motnje v pomembnih življenjskih prostorih prostoživečih živali.

Vzdrževanje gozdnih cest se mora opravljati na način in pod pogoji, kot jih določa zakon o gozdovih.

Vzdrževanje gozdnih cest je zaradi del, ki jih je potrebno izvesti, lahko tekoče (letno in zimsko) ali periodično:

1. Tekoče letno vzdrževanje obsega tista dela, ki zagotavljajo ohranjanje stanja gozdne ceste in preprečujejo zmanjševanje prevoznosti: vzdrževanje vozišča, koritnic in bankin, vzdrževanje drugih naprav za odvodnjavanje ter manjša popravila naprav in objektov cestnega telesa.

2. Tekoče zimsko vzdrževanje obsega priprave na zimsko vzdrževanje in odstranjevanje snega ter posipavanje vozišča.

3. Periodično vzdrževanje obsega tista dela na gozdni cesti, ki

so potrebna za obnovitev vozišča in večja popravila naprav in objektov cestnega telesa, izvajajo pa se v daljših časovnih periodah.

Vzdrževanje gozdnih cest zagotavlja zavod tako, da v sodelovanju z občino oziroma lastniki gozdov izdela letni program vzdrževanja in da usmerja, spremlja ter prevzame njegovo izvajanje. Izbor izvajalcev vzdrževanja izvede občina v sodelovanju z zavodom. Občina zagotovi plačilo opravljenega vzdrževanja. Glede na razpoložljiva sredstva določi obseg vzdrževanja gozdnih cest občina v sodelovanju z zavodom.

Zimsko vzdrževanje gozdnih cest se financira iz rednih sredstev za vzdrževanje gozdnih cest v obsegu, ki je potreben za dela pri gospodarjenju z gozdom v zimskem času.

7. člen

Oprema na cesti (opozorilne table, prometni znaki) mora biti vzdrževana tako, da je zagotovljena njena namembnost. Njena postavitve in obnavljanje je sestavni del stroškov vzdrževanja ceste.

Na gozdni cesti se smejo postavljati opozorilne table in napisi, ki ne določajo režima prometa in njeno uporabo, le na podlagi soglasja, ki ga izda zavod v sodelovanju z lastniki gozdov.

4. Raba gozdnih cest

8. člen

Na podlagi določil zakona o gozdovih lahko gozdne ceste uporabljajo tudi drugi uporabniki. Zavod v sodelovanju z lastniki gozdov in s soglasjem občine določi režim uporabe posamezne gozdne ceste ali cestnega omrežja, ki ga označi v sodelovanju z občino.

Z režimom uporabe se morajo seznaniti pristojne inšpekcijske službe in policijska uprava, po potrebi pa tudi drugi pogostejši uporabniki gozdne ceste.

9. člen

Režim uporabe gozdne ceste usmerja oziroma določa njeno rabo tako, da se zagotavlja optimalno gospodarjenje z vsemi funkcijami gozda. Uporaba gozdne ceste mora biti taka, da se povzročajo čim manjše motnje v uresničevanju funkcij gozda kot ekosistema.

Z režimom uporabe se določijo:

- začasna ali trajna prepoved uporabe gozdne ceste za določeno vrsto vozila;
- prepoved prometa za vozila nad določeno skupno težo ali nad določeno osno obremenitvijo;
- začasna prepoved prometa za vsa vozila;
- smer prometa;

- prepoved dajanja zvočnih signalov;
- omejitev hitrosti;
- druge prepovedi ali omejitve, če stanje gozdne ceste ali razmere v gozdu to zahtevajo.

10. člen

Gozdna cesta mora biti označena s posebno oznako. Oznaka gozdne ceste pomeni, da je na začetku ceste ali cestnega omrežja postavljena opozorilna tabla z napisom "Gozdna cesta, uporaba na lastno odgovornost". Širina table je 50 cm, višina pa 30 cm. Za druge označitve režima prometa se uporabljajo standardni prometni znaki.

```

.------.
.   GOZDNA CESTA   .
.                  .
.   uporaba na lastno .
.       odgovornost   .
.------.

```

V primeru, da ima upravljalec zavarovanega območja narave uveljavljeno tipologijo označb, se za označevanje gozdnih cest lahko uporabi tudi te.

11. člen

Po končani rabi ceste za dela, povezana z gospodarjenjem z gozdovi (spravilo do pomožnega skladišča, krojenje lesa itd.), mora uporabnik gozdno cesto s pripadajočimi deli (jarki, koritnice) očistiti in vzpostaviti prvotno stanje.

12. člen

Čezmerna uporaba gozdne ceste pomeni povečan dnevni promet vozil nad običajnim, ki je določen z običajno rabo gozdne ceste za gospodarjenje z gozdovi in za druge namene. Na podlagi strokovnih osnov določi čezmerno uporabo zavod.

13. člen

Začasna čezmerna uporaba gozdne ceste je čezmerna uporaba, ki traja manj kot mesec dni. Na podlagi zakona o gozdovih pridobi uporabnik pisno dovoljenje lastnikov gozdov za začasno čezmerno uporabo.

Po končani začasni čezmerni uporabi gozdne ceste mora uporabnik odpraviti posledice take uporabe na cesti oziroma mora plačati odškodnino-stroške za odpravo posledic začasne čezmerne uporabe.

Odškodnino za uporabo gozdne ceste v višini stroškov za odpravo posledic začasne čezmerne uporabe odmeri občina po končani uporabi na predlog zavoda. Odškodnina je prihodek proračuna občine in se koristi za odpravo posledic začasne čezmerne uporabe gozdne ceste.

Spravilo gozdnih lesnih sortimentov, ki ga ni mogoče opraviti

drugače kot po gozdni cesti, je začasna čezmerna uporaba gozdne ceste.

14. člen

Trajna čezmerna uporaba gozdne ceste je njena čezmerna uporaba, ki traja več kot mesec dni. Uporabnik pridobi od lastnikov gozdov pisno dovoljenje za trajno čezmerno uporabo.

Odškodnino odmeri občina na predlog zavoda. Odškodnina za trajno čezmerno uporabo se določi letno oziroma za čas trajanja take uporabe in je enaka razliki med povečanimi vzdrževalnimi stroški zaradi čezmerne uporabe in rednimi vzdrževalnimi stroški.

Merila za določitev odškodnine so:

- veljavni normativi za vzdrževanje gozdnih cest,
- cene, ki veljajo za vzdrževalna dela na gozdnih cestah v občini,
- stanje gozdne ceste pred pričetkom čezmerne uporabe,
- stanje gozdne ceste po končanju čezmerne uporabe.

Odškodnina je prihodek proračuna občine in se koristi za odpravo posledic trajne čezmerne uporabe gozdne ceste.

15. člen

Glede na namen, rabo in tehnične elemente so gozdne ceste razvrščene v naslednje kategorije:

a) Gozdne ceste G1 so ceste na katerih je poleg prometa, namenjenega gospodarjenju z gozdovi, pomemben tudi vsakodnevni javni promet, ki lahko doseže tudi več kot 50% delež.

Na gozdnih cestah G1 je osebni promet praviloma brez omejitev, za tovorni promet pa se v času odjuge oziroma velike razmočenosti cestišča določi omejitev osnega pritiska.

Z režimom uporabe gozdnih cest se lahko določijo dodatne omejitve njihove rabe.

Zapora na gozdni cesti G1 je lahko praviloma največ enodnevna.

Na teh cestah se zagotavlja redno vzdrževanje. Stroške vzdrževanja, ki nastajajo zaradi javne uporabe, financirajo občine v sorazmernem deležu.

b) Gozdne ceste G2 so ceste, ki odpirajo več kot 1000 ha gozda in na njih prevladuje promet, namenjen gospodarjenju z gozdovi.

Na gozdnih cestah G2 je osebni promet praviloma brez omejitev, za tovorni promet pa se lahko določi omejitev osnega pritiska. Z režimom uporabe gozdnih cest se lahko določijo dodatne omejitve njihove uporabe.

Na gozdni cesti G2 se lahko določi tudi trajna zapora.

Na teh gozdnih cestah se zagotavlja vzdrževanje po potrebi

oziroma redno vzdrževanje, če cesta vodi do kmetij, zaselkov oziroma vasi ali objektov javnega značaja.

c) Gozdne ceste G3 so ceste, ki odpirajo manj kot 1000 ha gozda in na njih prevladuje promet, namenjen gospodarjenju z gozdovi.

Na gozdnih cestah G3 je osebni promet praviloma brez omejitev, za tovorni promet pa se lahko določi omejitev osnega pritiska. Z režimom uporabe gozdnih cest se lahko določijo dodatne omejitve njihove uporabe.

Na gozdni cesti G3 se lahko določi trajna in popolna zapora.

Na teh gozdnih cestah se zagotavlja vzdrževanje po potrebi.

5. Kataster gozdnih cest

16. člen

Zavod vodi enotni seznam gozdnih cest, ki ima najmanj naslednjo vsebino:

a) popis cest:

- naziv ceste,
- kategorija ceste,
- dolžina ceste,
- lokacija v gospodarski enoti, območju, občini,
- širina vozišča,
- način utrditve,
- objekti na cesti;

b) kartno gradivo: situacijski prikaz ceste na topografski karti v merilu 1:25000.

III. GOZDNE VLAKE

1. Načrtovanje in priprava gozdnih vlak

17. člen

Gozdne vlake, ki se bodo pripravljale na novo, se morajo opredeliti v tehnološkem delu gozdnogojitvenega načrta. Opredelijo se z vrisom na karto in z njihovo gostoto.

V gozdnogospodarskem načrtu gospodarske enote se določijo predeli gozda, v katerih zaradi izjemne občutljivosti ekosistema, ranljivosti vodnega režima in erozijskih območij, gozdnih vlak ni dovoljeno pripravljati.

Za pripravo gozdnih vlak veljajo tudi omejitve v skladu s predpisi o ohranjanju narave.

Gozdnih vlak se ne sme pripravljati v strugah potokov in hudournikov.

Priprava gozdnih vlak v gozdovih s 1. stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev (varovalna funkcija) in 1. stopnje poudarjenosti hidrološke, biotopske in zaščitne funkcije, se šteje za poseg v prostor.

Za gozdne vlake, ki se bodo pripravile:

- na terenih z naklonom, ki je večji od 50%,
- v neposredni bližini območij, pomembnih za ohranitev prostoživečih živali,
- na labilnih in pogojno stabilnih zemljiščih in pobočjih hudournikov,
- z izteki na kmetijska zemljišča pod naklonom, večjim od 25%,

se mora v tehnološkem delu gozdnogojitvenega načrta izdelati posebno presoj o njihovem vplivu na gozd kot ekosistem oziroma na kmetijska zemljišča.

Protipožarne preseke imajo status gozdne vlake.

18. člen

Vlake načrtuje zavod v sodelovanju z lastnikom gozda in v tem okviru zagotovi tudi prenos načrtovane trase na teren.

V tehnološkem delu gozdnogojitvenega načrta se opredelijo pogoji za tehnologijo priprave gozdnih vlak in njihovi tehnični elementi.

V tehnološkem delu gozdnogojitvenega načrta se morajo tudi v primeru, ko priprava gozdne vlake ni poseg v prostor, določiti ukrepi s katerimi se bodo preprečevali erozijski procesi, zagotavljala stabilnost pobočij in urejal odvod površinskih in meteornih voda.

Ukrepi iz prejšnjega odstavka se določijo tudi v tehničnem elaboratu, ki se izdelava za pridobitev dovoljenja za pripravo gozdne vlake v primeru, ko gre za poseg v prostor.

Dokumentacijo za pridobitev dovoljenja za pripravo gozdne vlake, ko gre za poseg v prostor, lahko izdelava fizična ali pravna oseba, ki je za tako delo registrirana v skladu z določili zakona o graditvi objektov.

Zavod spremlja, kako se pogoji in ukrepi iz tega in prejšnjega člena upoštevajo pri pripravi ali rekonstrukciji gozdnih vlak.

19. člen

Pri načrtovanju in pripravi gozdnih vlak se upoštevajo naslednji tehnični pogoji:

a) širina vlake mora biti prilagojena zahtevam pravilnega sredstva in znaša največ 3,0 m;

b) največji podolžni naklon vlake je odvisen od občutljivosti talne podlage na erozijo in doseže lahko največ:

Kamnita talna podlaga	40%
Talna podlaga iz mešane hribine, malo občutljiva na erozijo	25%
Talna podlaga iz zemljine, občutljiva na erozijo (drobnozrnata, glinenomeljasta in sipka tla)	12%

c) prečni naklon vlake mora biti zaradi lažjega spravila za 5-10% nagnjen proti notranji strani;

d) odvodnjavanje mora biti urejeno s prečnimi jarki, katerih gostota je odvisna od podolžnega naklona vlake, občutljivosti talne podlage na erozijo in režima padavin;

e) priključek vlake na drugo prometnico mora biti izveden pod kotom 45 stopinj ali manj v smeri transporta z urejenim odvodnjavanjem;

f) potreben je prostor za obračanje traktorja;

g) pomožno skladišče lesa se mora nahajati čim bližje priključku vlake na cesto.

20. člen

Največja dovoljena gostota gozdnih vlak je upoštevajoč razmere za spravo naslednja:

Kraški svet	130 m/ha
Gričevnat svet	110 m/ha
Alpski svet	90 m/ha

21. člen

Pripravo novih gozdnih vlak, ki so opredeljene v gozdnogojitvenem načrtu in bo njihova priprava pomenila poseg v prostor, je potrebno predhodno prijaviti pristojnemu upravnemu organu v skladu s predpisi o urejanju prostora.

Pri pripravi gozdnih vlak se mora uporabljati tehnologija, ki povzroča najmanj poškodb na okolju.

Odvodnjavanje gozdnih vlak mora biti ob doslednem upoštevanju vodnogospodarskih in protierozijskih smernic izvedeno tako, da se prepreči nevarnost erozijskih procesov.

2. Vzdrževanje in uporaba gozdnih vlak

22. člen

Vlake morajo biti vzdrževane tako, da omogočajo varno spravo gozdnih lesnih sortimentov, da je preprečeno njihovo propadanje in da se preprečijo škodljivi vplivi na bližnjih zemljiščih.

Stroški priprave in vzdrževanja gozdnih vlak so stroški njenega lastnika oziroma uporabnika.

23. člen

Uporaba gozdnih vlak, ki potekajo v bližini območij pomembnih za ohranjanje in razvoj prostoživečih živali, se omeji v času njihovih življenjsko pomembnih obdobj.

Uporabnik mora po končanem spraviu na vlaki urediti odvodnjavanje ter vzpostaviti razmere, ki omogočajo njeno nadaljnjo uporabo.

Da se ne bi povečala nevarnost zemeljskih plazov, da se ne bi porušilo ravnotežje na labilnih tleh in da se ne bi povzročili erozijski procesi, se vlak na zemljati podlagi v času, ko so razmočene, ne sme uporabljati za spraviu.

IV. KONČNI DOLOČBI

24. člen

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati pravilnik o gradnji in vzdrževanju gozdnih prometnic (Uradni list SRS, št. 44/87).

25. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

(Objavljeno 28.1.2000)
